

Prevozil je vsako uro skoro 48 km. A taka hitrost ni varna na vozni cesti; pri tej dirki sta razven manjših naključij dva tekmovavca izgubila življenje!

Vožnja z avtomobili se je jako prikupila Francozom, seosebno v Parizu, pa se je tudi hitreje, nego bi bil kdo mislil, naselila v Avstriji. Na Dunaju je uvedla avtomobile aristokracija in bogatija v zabavo. Plemenitaši in bogatini so si osnovali „Avstrijsko društvo za vožnjo z avtomobili“. Lani je povabilo posestnike avtomobilnih vozov na občni ogled svoje vaje. Da se med lahkoživci na Dunaju ni manjkalo občinstva, ki je spremljalo to novo vajo, se umeva samo ob sebi. Na nekdanjem vežbališču pred Franc-Jozefovo vojašnico so imeli svojo parado.

Predsednik avstrijskega avtomobilnega društva, grof Gustav Pötting, je vozil s svojim „avtočyklom“ na pripetem koleslju grofa in grofica Kielmansegga. Grofica Keglevich-

Esterhazy se je vozila z baronovko Haas-Wächter na močnem, za dirko ustvarjenem avtomobilnem vozu barona Alfred Springerja. Na „Omnibusu“ Daimlerjevega proizvoda so se pa vozili gledavci, kdor je namreč dobil kaj prostora na njem. To ti je bilo kratkočasje in zabave prav po srčni potrebi dunajskega občinstva!

Znamenito je gledati, kako se vedejo ljudje in živali ob novi vožnji. Preprosto ljudstvo na Tirolskem, ki je poprej še nikdar ni videlo, je slutilo, da goni voze kaka peklenska sila. In ta vraža je bila vzrok marsikatero žalostne dogodbe. Plašili so se pa tudi konji pred deročim vozom, pred katerim niso videli nobene uprege. Poštar Müller v Landecku je razposlal po svojem okrožju poziv, da naj tovariši po tistih cestah, kjer se bodo vršili poskusi, skrbé za varnost kolesarjev in avtomobilistov.

Književnost.

Slovenska književnost.

Pisanice. Pesmi za mladino. Zložil Oton Zupančič. Ljubljana 1900. L. Schwentner. Stane 1 K 20 h. — Pred seboj imamo mali zvezček pesmic, katerih se lahko vsakdo veseli. Namenjene so sicer mladini, kakor kaže napis in tudi vsebina nekaterih pesmic, vendar tudi odrastlega bralca¹ bodo lahko zanimale, ako ima sicer zmisla za poezijo. Misli se sicer navadno, da morajo pesmi za mladino biti vedno nižje vrste in da, če kdo zлага pesmi „za mladino“, pomenja to neko svobodo v predmetu in obliki, češ: za otroke je vse dobro, da je le prav naivno in morda celo neumno.

No, tudi otroci imajo razuma in čuta dovolj, da za nje ni vse dobro, zlasti še iz tega vzroka ne, ker treba oboje, duha in čustva v njih buditi in gojiti.

Pesmi za mladino, dasi ne smejo biti visoke, naj so vendar duhovite in polne čustva, sicer otroka ne morejo ne vneti, ne odgajati. Zato bi skoro trdili, da zahtevajo ravno take pesmi še več bistrumjaja

¹ Pišem namenoma „bralca“; „bravec“ bi pisal le tedaj, ko bi bil kak pridevnik „braven“ kakor „delaven“. — Pisatelj.

nego pesmi za odrastle, ker je treba misli preprosto izražati, ne da bi pesnik zašel v trivijalnost.

Naš pesnik je v tem oziru prekosil marsikateriga svojih prednikov, ki so se izkušali v tem genu poezije. Vendar je tu pa tam še precej proze, n. pr. „Pripovedka o nosu“, „Na kolenu“, „Pesem nagajivka“, „Zvečer“. Večinoma so pa pesmice dobre, nekatere celo krasne n. pr. „Zarja“, „Gini“, „Sne-gulčica“, „Mornar“, „Topol ob Savi“. Posebno poslednja kaže, da je naš pesnik zares pravi lirik, ki tudi pri najneznatnejši reči zna najti čustven izraz. Vse pesmice preveva neka prisrčna nežnost. Zlasti se mu rade posrečijo poosebitve neživih rečij n. pr. „Mak“, „Na poljani“, „Oblaka“ in dr. V obče se sme reči, da spada ta mala zbirka po večini med boljše lirske pesmi našega slovstva sploh.

Bile bi pa te pesmi lahko še boljše, ko bi pesnik ne bil zanemarjal zunanje oblike, morda celo nomenoma.

Dandanes se to imenuje „moderno“, kar je nepravilno. Toda take „mode“ se kmalu preživé, le kar je v resnici lepega in dobrega, to ostane. Če že hoče novejša literatura ustvariti kaj novega in se neče vezati z nobenimi konvencionalnimi oblikami, ji tega ne more nihče braniti, a le tedaj, če more

ustvariti res kaj boljšega, bolj dovršenega in popolnega. Da bi pa preziranje rim in jednotne mere, pa nerednost v verzih bilo kaj dovršenega, tega menda nihče ne bo trdil in tudi ne more trditi, če vé, kaj je umetnost, če vé, da imajo mera, rime in urejena oblika namen, povečavati lepoto pesmi, dati lepi misli lep zunanji izraz. Ravno iz tega vzroka so Prešernovi sonetje posebno v „sonetnem vencu“ vsi kakor izklesani, genijalni, dovršeni umotvori.

Z ozirom na značaj pesmij bi še poudarjali, da je pesnik izkušal svojim pesmim dati neki naroden izraz. A moramo še opomniti, da se temu ne zadosti s kakimi stereotipnimi „Oj rasti, rasti“, — ampak z duhom in s čutom. Če hočemo biti res narodni (in to bi bilo jako želeti, da se učimo bolj od svojega naroda nego od Nemcev in Francozov), treba nam misliti in čutiti, kakor naš narod misli in čuti; treba vedeti, kaj ga zanima, kaj ga veseli, kaj ga žalosti, kako on sodi o svetu, o življenju. No naš pesnik izkušša zadeti narodni ton, vendar želimo, da bi se še bolj ugloobil v narodno pesem.

Ako se slednjič oziramo na razvoj pesnika samega, smemo z veseljem opomniti, da pomenjajo „Pisanice“ za pesnika lep napredek. Če namreč „Pisanice“ primerjamo s „Čašo opojnosti“, vidi se takoj, da se je pesnik dvignil iz zatohlega vzduha nizkotnosti v sveži zrak čiste poezije, čiste lepote. Tudi s tega stališča „Pisanice“ veselo pozdravljamo, želeč, da bi pesnik na podlagi zdravih nazorov še napredoval.

I. Šanda.

Kranjska dežela. Spisal Josip Ciperle. Založil pisatelj. Tiskala R. Miličeva tiskarna 1899. Vel. 8° Str. 94. Cena 1 K 60 h. — Strokovne ocene te knjige so bile neugodne, bodisi gledé na zgodovinski,

bodisi gledé na krajepisni del. Zares opaziš kmalu, ako prebereš nekaj strani, da knjiga nima one točnosti in izbirčnosti v podatkih, ki je potrebna čisto znanstvenemu spisu. A zdelo se nam je tudi, ko smo brali knjigo, da pisatelju ni bil namen, podati res strokovno knjigo o kranjski deželi, temveč nabrati v malem obsegu razne podatke, ki bi utegnili zanimati prijatelja domovine in mu vzbujati ljubezen do nje. S tega stališča sodimo to knjigo, zato ne maramo biti preostri. Tako mislimo, da nas vsaj prijeto zabava, četudi nas temeljito ne poučuje. Kakor smo nekdanj z veseljem brali Trdinovo kranjsko zgodovino, tako tudi z veseljem potujemo z našim pisateljem od kraja do kraja male naše dežele, pa ga poslušamo, kaj nam neki zna povedati, četudi ni vse tako, da bi se vrezalo v kamen.

Ker so knjigo po stvarnih napakah že prereševali drugi, omenjamo samo to, da deli in kraji kranjski pač niso opisani enakomerno. Prav pičlo je obdelana Notranjska, najobširneje Gorenjska. V jezikovni obliki bi želeli več pravilnosti in glajšega sloga. Čemu piše pisatelj „koji“ namesto „kateri“? Mnogokrat je vrsta besedij nerodna. Čemu Rudolfovo namesto Novomesto? Da uradniki silijo s tem imenom, temu se ne čudimo: da pa slovenski pisatelj s krajevnim imenom tako ravna, kakor da ga ni določil narod sam, to je dovolj čudno.

Naša knjiga ni primerna, da bi se rabila kakorkoli za šolo, pač pa bo za domačo rabo koristna. Gospod pisatelj namerja iz nabranega gradiva spisati še večja dela o Kranjskem. Vsekako bo moralo biti bolj kritično, kakor je to, ako bo delo znanstveno. Morda pa se mu bo bolj posrečilo v zabavni obliki.

T.

Časopis.

4. vel. tr. je umrl v Zagrebu hrvaški pisatelj in gimn. ravn. Hugo Badalić, r. 1851. v Brodu ob S.

10. vel. travna so došla poročila, da je poleg mahdija Šejh-es-Senussi prišel na površje še neki drugi mahdi. Koliko privržencev ima, se ne da sklepati. Vsekako se pripravljajo v Sudanu nove homatije.

12. vel. travna. O tesnih razmerah med Črnogoro in Rusijo kaže to, da je Rusija Črnogori povišala letno podporo za armado od 70.000 na 350.000 rubljev za vzdržavanje štirih stalnih bataljonov pešcev. Žal, da se ob enem čuje o lakoti v nekaterih delih Rusije, katero bi taka vojna podpora izdatno olajšala.

12. vel. travna je bil delegacijama v Budapešti predložen skupni državni proračun za leto 1901. s 357,643.706 K potreščine. Za vojno se zahteva 342,118.520 K, za 19,393.316 K več nego lani.

12. vel. travna. V Barceloni in Valenciji na Španskem so bili resni nemiri.

12. vel. travna zvečer je došel Roberts v Kroonstadt, drugo mesto oranjske države.

12. vel. travna. Poslednje dni so bili na dunajskem vseučilišču nemiri in izgredi. Protikatoliški nemški vseučiliščniki so napadli novo-ustanovljeni katoliški društvi „Kürnberg“ in „Nordgau“. Rektor dr. Neumann, profesor bogoslovja in čudak, je zato odstopil.

Minulega tedna so bile v Vukovaru na Hrvaškem občinske volitve. Izvoljenih je 8 Nemcev, 7 Srbov, 4 židje, 1 Kalvinec in 4 Hrvatje. Značilno!

Med tem ko se Anglija bori v južni Afriki za transvaalsko zlato, mró v Indiji ljudje od lakote. Smrt silno davi prebivalstvo. Celó živina nima živeža. Tako skrbi Anglija za svojo deželo.